

УДК: 631.16:330.4(477.53)

Поночовна Олена Володимирівна

асистентка кафедри

Полтавський державний аграрний університет

Ponochovna Olena

Assistant of the Department

Poltava State Agrarian University

ORCID: 0000-0002-4377-0633

**ЕКОНОМЕТРИЧНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ ДИНАМІКИ ТА
ФАКТОРІВ ПРИБУТКОВОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ПЕРІОД НЕСТАБІЛЬНОСТІ
ECONOMETRIC APPROACH TO THE ANALYSIS OF THE
DYNAMICS AND PROFITABILITY FACTORS OF AGRICULTURAL
ENTERPRISES OF POLTAVA REGION IN A PERIOD OF
INSTABILITY**

Анотація. Вступ. У статті здійснено економетричний аналіз динаміки та факторів прибутковості аграрних підприємств Полтавської області в умовах нестабільності, де автор, спираючись на аналіз фінансових показників за період 2015-2024 рр., оцінює вплив економічних криз, ринкових коливань та повномасштабного вторгнення на фінансові результати, структуру витрат і рентабельність ключових галузей рослинництва та тваринництва.

Метою дослідження є виявлення ключових детермінант прибутковості аграрних підприємств регіону шляхом оцінки динаміки чистого прибутку, рентабельності операційної діяльності, структури операційних витрат, порівняння ефективності державної та приватної

форм власності, а також розробки практичних рекомендацій щодо підвищення фінансової стійкості та ефективності виробництва в умовах невизначеності.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) статистичні дані Держстату України та звітність аграрних підприємств Полтавської області за період 2015-2024 рр., що включають показники чистого прибутку, рентабельності, собівартості продукції та структури витрат. 2) результати наукових досліджень, присвячених аналізу факторів прибутковості аграрного сектору в умовах макроекономічних шоків.

В процесі дослідження було використано такі наукові методи: економетричний аналіз (для розрахунку відносних відхилень, темпів зростання, коефіцієнтів фінансової стійкості та рентабельності); порівняльний аналіз (для оцінки диференціації прибутковості за видами продукції, розміром підприємств та формою власності); системний аналіз (для комплексної оцінки взаємозв'язку між витратною структурою, продуктивністю праці та кінцевими фінансовими результатами) тощо.

Результати. У статті виявлено суттєві коливання фінансових результатів, зумовлені макроекономічними шоками: падіння прибутку до мінімуму в 2017 р., пік у 2021 р. та повторне скорочення через наслідки повномасштабного вторгнення. Встановлено, що приватні аграрні підприємства демонструють на 14,8 п.п. вищу прибутковість порівняно з державними. Окремі види продукції (зернові, соняшник, свинина) показали стабільно високу рентабельність, тоді як інші (цукровий буряк, м'ясо птиці) – значну збитковість.

Аналіз витрат виявив критичне зростання операційних витрат на 60%, зокрема витрат на оплату праці на 112%. Оцінка фінансової безпеки за комплексним показником засвідчила його часткове відновлення після різкого падіння у 2018 р., однак рівень 2017 р. не було досягнуто.

Перспективи. Дослідження окреслює перспективи подальших наукових напрацювань щодо розробки оптимізаційних моделей управління витратами для аграрних підприємств, дослідження впливу цифровізації на рентабельність, аналізу ефективності державної підтримки в умовах воєнного стану та розробки стратегій диверсифікації експортних ринків. Ці напрямки мають на меті розробити практичні інструменти для підвищення стійкості та конкурентоспроможності аграрного сектору в довгостроковій перспективі.

Ключові слова: *прибутковість, аграрні підприємства, економетричний аналіз, рентабельність, операційні витрати, фінансова безпека, форма власності, Полтавська область, нестабільність, диверсифікація.*

Summary. Introduction. *The article conducts an econometric analysis of the dynamics and factors influencing the profitability of agricultural enterprises in the Poltava region under conditions of instability. Based on the analysis of financial indicators from 2015 to 2024, the author assesses the impact of economic crises, market fluctuations, and the full-scale invasion on financial performance, cost structure, and profitability of key crop and livestock sectors.*

Purpose. *The aim of the research is to identify the key determinants of profitability for agricultural enterprises in the region by evaluating the dynamics of net profit, operational profitability, operating cost structure, comparing the efficiency of state and private ownership forms, and developing practical recommendations to enhance financial stability and production efficiency in conditions of uncertainty.*

Materials and methods. *The research materials include: 1) statistical data from the State Statistics Service of Ukraine and financial reports of agricultural enterprises in the Poltava region for 2015–2024, encompassing indicators of net profit, profitability, production costs, and cost structure; 2) results of scientific*

studies dedicated to analyzing profitability factors in the agricultural sector under macroeconomic shocks.

The study employed the following scientific methods: econometric analysis (to calculate relative deviations, growth rates, financial stability, and profitability coefficients); comparative analysis (to assess profitability differentiation by product type, enterprise size, and ownership form); and systemic analysis (for a comprehensive evaluation of the interrelation between cost structure, labor productivity, and final financial results).

Results. The article identifies significant fluctuations in financial performance caused by macroeconomic shocks: a profit decline to a minimum in 2017, a peak in 2021, and a subsequent reduction due to the consequences of the full-scale invasion. It was found that private agricultural enterprises demonstrate 14.8 percentage points higher profitability compared to state-owned ones. Certain products (grains, sunflower, pork) showed consistently high profitability, while others (sugar beet, poultry) exhibited significant losses.

Cost analysis revealed a critical 60% increase in operating costs, including a 112% rise in labor costs. The assessment of financial security based on a composite indicator showed partial recovery after a sharp decline in 2018, though the 2017 level was not achieved.

Discussion. The study outlines prospects for further scientific developments, including the creation of optimization models for cost management in agricultural enterprises, investigation of the impact of digitalization on profitability, analysis of the effectiveness of state support under martial law, and the development of strategies for export market diversification. These directions aim to develop practical tools to enhance the resilience and competitiveness of the agricultural sector in the long term.

Key words: *profitability, agricultural enterprises, econometric analysis, operating costs, financial security, ownership form, Poltava region, instability, diversification.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальних трансформацій економіки України аграрний сектор виступає одним із ключових стовпів національної стабільності, забезпечуючи продовольчу безпеку, експортний потенціал та зайнятість населення. Однак, прибутковість аграрних підприємств залишається вкрай нестабільною, що зумовлено комплексом внутрішніх і зовнішніх факторів. У загальному вигляді проблема полягає в тому, що аграрні підприємства стикаються з коливаннями фінансових показників, такими як чистий прибуток, рентабельність та структура витрат, під впливом економічних криз, ринкових дисбалансів і геополітичних викликів. Це призводить до зниження ефективності виробництва, відтоку кадрів та загрози стійкості сектору в цілому.

Зокрема, в період 2015-2024 рр. український агросектор пережив значні потрясіння, такі як економічна криза 2015-2017 рр. та повномасштабне вторгнення російської федерації з 2022 р. Такі коливання особливо відчутні в регіонах з розвиненим аграрним потенціалом, як Полтавська область, де функціонують тисячі підприємств, це відбивається як на зменшенні їх кількості, так і на падінні прибуткових компаній. Крім того, вразливість аграрного сектору посилюють і інші чинники на кшталт зростання операційних витрат з домінуванням матеріальних затрат та негативна динаміка рентабельності в окремих галузях.

Ця проблема тісно пов'язана з важливими науковими завданнями, такими як розробка економетричних моделей для аналізу факторів прибутковості, оцінка впливу державної власності (у порівнянні з приватними підприємствами) та інтеграція міграційних процесів кадрів. Наукові дослідження в цій сфері дозволяють виявити резерви зростання, оптимізувати витратну структуру та прогнозувати ризики, спираючись на емпіричні дані.

З практичної точки зору, розв'язання проблеми має стратегічне значення для забезпечення сталого розвитку агросектору, адаптації до

воєнних умов та підвищення конкурентоспроможності на глобальних ринках. Це безпосередньо впливає на національні пріоритети, такі як відновлення економіки після війни, стимулювання експорту та збереження трудових ресурсів у сільській місцевості, де спостерігається від'ємний міграційний приріст. Таким чином, аналіз прибутковості аграрних підприємств Полтавської області не лише висвітлює регіональні виклики, але й сприяє формуванню політики для посилення продовольчої безпеки та економічної резилієнтності України в умовах нестабільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор і в яких започатковано розв'язання даної проблеми, свідчить про активний інтерес науковців до питань прибутковості аграрних підприємств в умовах нестабільності. Зокрема, Рижикова Н. І. та ін. [1] пропонують інформаційно-аналітичний підхід до оцінки обліково-економічної стійкості аграрних підприємств України, акцентуючи увагу на мікрорівні та факторі витрат. Липовий Д. В. [2] аналізує проблеми оцінювання ефективності агробізнесу в контексті соціальної відповідальності, підкреслюючи вплив зовнішніх ризиків на рентабельність. Кононенко Ж. А. [3] розглядає управління конкурентоспроможністю в трансформації ланцюгів постачань, що безпосередньо стосується динаміки доходів аграрного сектору.

Стриченко Н. І. та Зеленський А. С. [4] фокусуються на інструментах управління фінансовою стійкістю, пропонуючи перспективи для підвищення прибутковості. Калачевська Л. І. та Лукаш С. М. [5] досліджують формування доходів в умовах глобальних викликів, включаючи воєнні фактори. Шабатура Т. С. та ін. [6] оцінюють продовольчу безпеку як фактор стійкості аграрних підприємств під час війни. Замлинський В. А. та ін. [7] аналізують економічну безпеку через концепцію zero waste, а Пачева Н. О. та Лутай Л. А. [8] – стратегічний маркетинг у

воєнний період. Шевченко А. та Петренко О. [9] висвітлюють пріоритети врегулювання продовольчої безпеки.

Автор спирається на ці роботи для економетричного аналізу, проте не вирішеними залишаються регіональні аспекти (зокрема, Полтавської області), що є фокусом даної статті.

Метою дослідження є економетричний аналіз динаміки та факторів прибутковості аграрних підприємств Полтавської області в період нестабільності шляхом оцінки фінансових показників (чистого прибутку, рентабельності, структури витрат), виявлення впливу зовнішніх факторів (економічної кризи, військово-політичних подій, ринкових коливань), порівняння ефективності державних і приватних підприємств, а також розробки рекомендацій щодо підвищення стійкості та ефективності виробничої діяльності суб'єктів аграрного сектору.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) статистичні дані про кількісні та фінансові показники аграрних підприємств Полтавської області, зібрані на основі статистичних щорічників та з банку даних Держстату, а також звітної документації підприємств, що дозволяють оцінити динаміку та тенденції в регіональному контексті. 2) результати досліджень вітчизняних та закордонних науковців, присвячених аналізу факторів прибутковості аграрного сектору, зокрема, впливу державної власності, ринкових умов та воєнних факторів на ефективність діяльності підприємств.

В процесі досліджень було використано наступні наукові методи: економетричний аналіз (для розрахунку відносних відхилень, індексів, коефіцієнтів рентабельності та фінансової стійкості на основі емпіричних даних); порівняльний аналіз (для порівняння динаміки прибутковості державних і приватних підприємств, а також галузей рослинництва та тваринництва в Полтавській області); графічний метод (для візуалізації тенденцій змін показників, таких як динаміка чистого прибутку,

операційних витрат та міграційного приросту); системний аналіз (для розгляду прибутковості як комплексної системи, що інтегрує внутрішні (витратна структура, продуктивність праці) та зовнішні (кризи, війна) фактори) тощо.

Виклад основного матеріалу. Економетричний аналіз динаміки та факторів прибутковості аграрних підприємств Полтавської області в період нестабільності виявив суттєві коливання ключових фінансових показників, зумовлені як макроекономічними шоками, так і структурними змінами в секторі. Дані з таблиці 1 показують, що фінансовий результат (сальдо) підприємств сільського, лісового та рибного господарства області за період 2015-2023 рр. зазнав значних змін: після зниження до мінімуму в 4804,3 млн грн у 2017 р., він досяг піка у 2021 р. (16964,1 млн грн), після чого знову скоротився через вплив повномасштабного вторгнення до 8603,6 млн грн у 2023 р. Ця динаміка наочно відображає вплив економічної кризи, відновлення та подальшого шоку економічної безпеки.

Таблиця 1

Фінансовий результат підприємств сільського, лісового та рибного господарства Полтавської області, 2015-2023 рр., млн грн

Рік	Прибуток, млн грн	Збиток, млн грн	Фінансовий результат (сальдо), млн грн
2015	17012,3	541,8	16470,5
2016	11920,2	519,3	11400,8
2017	5872,1	1067,7	4804,3
2018	6834,8	1031,9	5802,9
2019	6501,9	1247,6	5254,3
2020	8847,5	732,0	8115,6
2021	17526,0	561,9	16964,1
2022	11066,3	1160,6	9905,7
2023	10371,9	1768,3	8603,6

Джерело: розроблено автором за джерелами [10; 13]

Аналіз структури прибутковості за розміром підприємств показав, що протягом 2020-2024 рр. усі категорії залишалися прибутковими. Однак

спостерігається цікава тенденція: якщо у 2020 р. найбільший чистий прибуток генерували великі підприємства (14049,4 млн грн), то вже у 2023-2024 рр. лідером за цим показником стали середні підприємства (12128,4 млн грн у 2024 р.). Частка прибуткових підприємств серед великих зросла з 71,4% у 2020 р. до 83,3% у 2024 р., що свідчить про певну адаптацію саме цієї категорії до складних умов.

Ключовим індикатором ефективності є рентабельність. Рентабельність операційної діяльності для сільського, лісового та рибного господарства досягла максимального значення в 41,4% у 2021 р., що значно перевищувало загальнообласний показник (22,4%). Однак у 2022-2023 рр. спостерігалось різке падіння до 17,3% для аграрного сектору та 8,7% в цілому по області. Важливим аспектом є вплив форми власності. Дослідження підтверджують, що державні підприємства (поза аграрним сектором) мають на 2,9 п.п. меншу прибутковість, ніж приватні. На противагу цьому, недержавні підприємства в сільському господарстві демонструють прибутковість на 7,1 п.п. вищу, ніж аналогічні підприємства в інших галузях, що може пояснюватись їх більшою експортною орієнтацією та конкурентоспроможністю. Якщо ж підприємство є одночасно державним і аграрним, його прибутковість, за інших рівних умов, менша на 7,7 п.п., ніж у недержавних неаграрних підприємств. Таким чином, в аграрному секторі різниця у прибутковості між державними і приватними підприємствами становить 14,8 п.п. на користь останніх, що підтверджує висновки дослідження [12].

Поглиблений аналіз ефективності сільськогосподарського виробництва в Полтавському регіоні за 2017-2024 рр. виявив позитивну динаміку ключових фінансових показників. Повна собівартість всієї сільськогосподарської продукції зросла на 32,43%, а чистий дохід – на 49,79%. Це забезпечило зростання коефіцієнта дохідності з 1,07 до 1,15 пункту, а рівня рентабельності (збитковості) – з 6,83% до 15,61%.

Аналогічна позитивна динаміка спостерігалася як у рослинництві, так і в тваринництві. Однак ці усереднені показники маскують значну диференціацію рентабельності за окремими видами продукції.

Таблиця 2

Рівень рентабельності у % виробництва окремих видів продукції в аграрних підприємствах Полтавської області, 2017-2024 рр.

Вид продукції	2017	2019	2021	2024
Зернові та зернобобові	55,0	10,9	46,8	46,9
Соняшник	26,3	23,0	33,5	38,9
Цукровий буряк	5,0	-9,8	-13,4	-27,2
Свині на м'ясо	-26,2	-13,9	17,0	49,4
Молоко	15,4	20,1	23,6	29,8
М'ясо птиці	12,3	-25,2	-70,5	-112,6

Джерело: розроблено автором за джерелами [10; 13]

Як видно з таблиці 2, такі культури, як зернові та соняшник, демонстрували високу та стабільну рентабельність, тоді як виробництво цукрового буряка та м'яса птиці було збитковим протягом більшої частини періоду. Такі різкі коливання прибутковості окремих видів діяльності, на нашу думку, зумовлені двома ключовими факторами: постійним зростанням собівартості продукції та значними коливаннями реалізаційних цін на ринку [14].

Структурні зрушення у виробництві супроводжувалися змінами у виробничій діяльності. Хоча кількість сільськогосподарських підприємств зросла за період 2017-2024 рр. на 10,1%, кількість зайнятих у секторі скоротилася на 9,6% (рис. 1) . Це дозволило підвищити продуктивність праці на 10,9%. Водночас індекси фізичного обсягу реалізованої продукції продемонстрували негативну динаміку, знизившись до 87,1% у 2024 р. (відносно 2017 р.). Цю тенденцію компенсувало різке зростання індексів цін на сільськогосподарську продукцію – до 160,5% у 2024 р. Таким чином, зростання фінансових результатів значною мірою забезпечувалося не

внаслідок збільшення обсягів, а шляхом зміни інфляційної складової та сприятливої цінової кон'юнктури на окремі види товарної продукції.

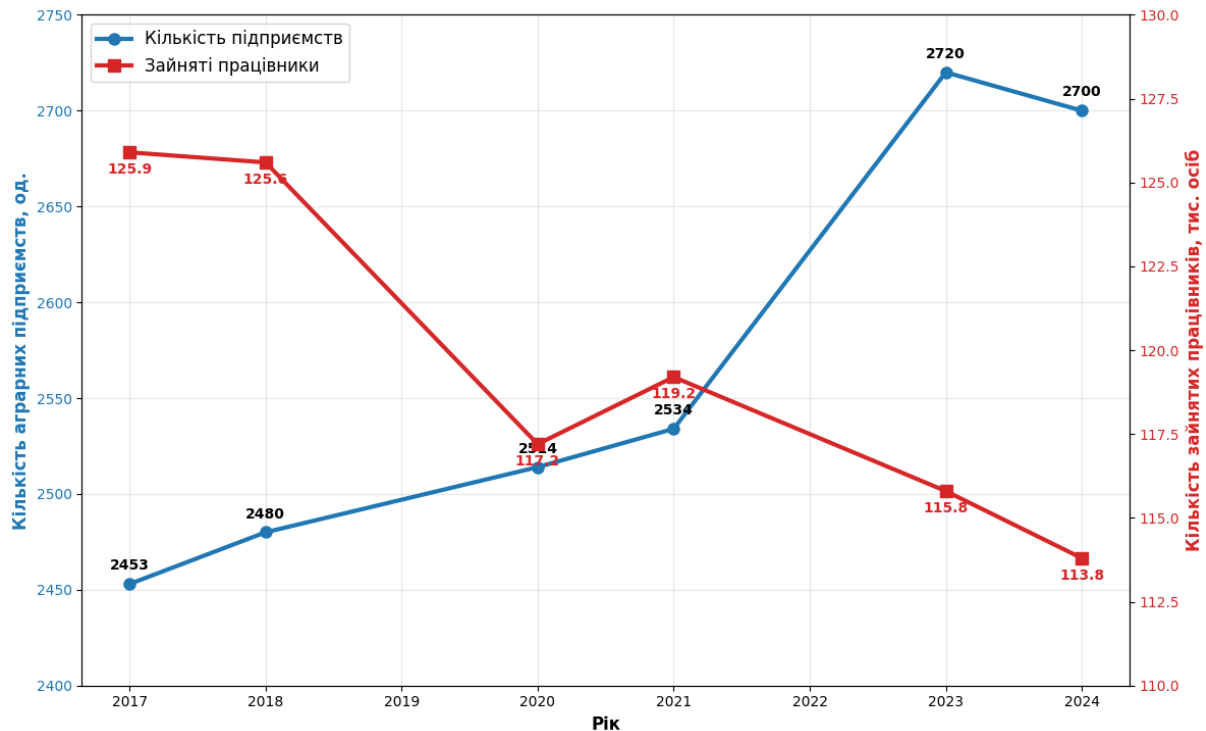


Рис. 1. Динаміка кількості аграрних підприємств та зайнятих працівників у секторі

Джерело: розроблено автором за джерелами [10; 11; 13]

Значний вплив на прибутковість мала динаміка операційних витрат, які за досліджуваній період зросли на 60%. Найбільшими темпами збільшувалися витрати на оплату праці (+112%) та матеріальні затрати (+80%). У структурі виробничої собівартості це вилилося у зростання частки прямих витрат на оплату праці з 16,1% до 29,9% та скорочення частки прямих матеріальних витрат з 54,6% до 52,6%. Ці зміни пов'язані зі зростанням мінімальної заробітної плати та цін на ресурси. Зростання витрат істотно тиснуло на маржу підприємств, що підтверджується динамікою рентабельності продажів, яка різко впала у 2018 р. та продовжила повільне зниження до 1,20% у 2024 р.

Оцінка фінансової безпеки за комплексним показником, що об'єднує коефіцієнти плинності кадрів, придатності основних засобів, фінансової

стійкості, автономії та рентабельності продажів, виявила неоднозначну картину (рис. 2). Після різкого погіршення у 2018 р. показник поступово покращувався, проте не досяг рівня 2017 р. Негативними сигналами є стале зростання плинності кадрів (з 1,26% до 2,12%) та зниження фінансової автономії (з 1,03 до 0,98), що свідчить про посилення залежності від позикового капіталу. Натомість зростання коефіцієнта фінансової стійкості (з 1,14 до 1,28) та коефіцієнта придатності основних засобів (з 1,00 до 2,09) вказує на позитивні зрушення у фінансовій політиці та оновленні машинно-тракторного парку.

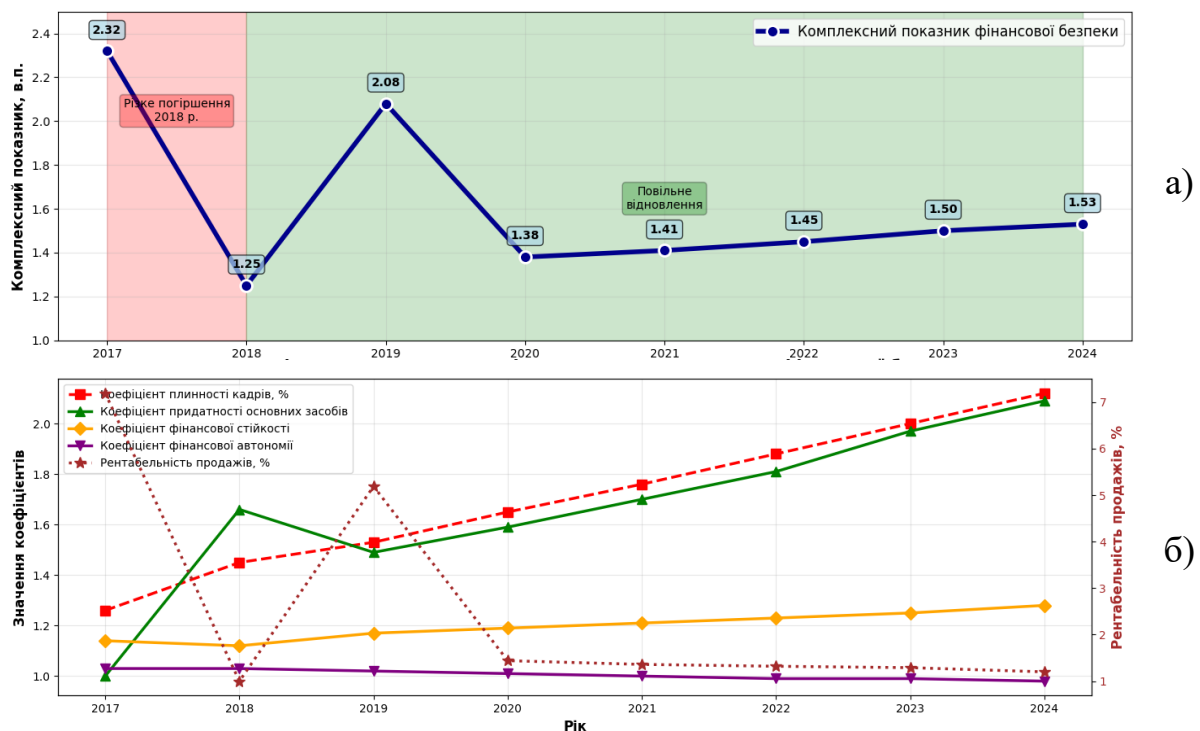


Рис. 2. Динаміка комплексного показника фінансової безпеки (а) та його складових (б)

Джерело: розроблено автором за джерелами [10; 11; 13]

Отже, економетричний аналіз дозволяє зробити висновок, що динаміка прибутковості аграрних підприємств Полтавської області в умовах нестабільності формувалася під впливом протидіючих факторів. З одного боку, позитивний вплив мали сприятлива ценова кон'юнктура на окремі види експортноорієнтованої продукції, зростання продуктивності праці та

певне оновлення основних засобів. З іншого боку, негативний вплив чинили стрімке зростання операційних витрат, особливо на оплату праці та матеріальні ресурси, втрати фізичних обсягів виробництва, висока плинність кадрів та зростання залежності від залучених коштів. Окрім того, як зазначено у роботі [15], налагодження ефективного механізму управління формуванням прибутку на рівні окремого підприємства дозволяє мінімізувати ризики в умовах невизначеності. Подальше збереження позитивної динаміки фінансових результатів залежатиме від здатності підприємств контролювати витрати, диверсифікувати виробництво та адаптуватися до нових ринкових умов.

Висновок та перспектива подальших досліджень. Таким чином, економетричний аналіз динаміки та факторів прибутковості аграрних підприємств Полтавської області за період 2015-2024 рр. довів, що фінансова стійкість сектору формується під впливом складного комплексу взаємопов'язаних факторів, які мають як позитивний, так і негативний характер. Проведене дослідження виявило суттєві коливання ключових фінансових показників, зумовлені макроекономічними шоками, структурними змінами та зовнішніми викликами.

Отримані результати свідчать, що для підвищення прибутковості аграрних підприємств Полтавського регіону в умовах нестабільності необхідно реалізувати комплекс заходів, спрямованих на оптимізацію витратної структури, диверсифікацію виробництва та підвищення ефективності операційної діяльності. Критично важливим є контроль над зростанням операційних витрат, особливо матеріальних затрат та витрат на оплату праці, які продемонстрували найвищі темпи зростання – 80% та 112% відповідно за досліджуваний період.

Важливим напрямом є стимулювання розвитку приватного сектору, оскільки дослідження підтвердило, що приватні аграрні підприємства мають на 14,8 процентних пунктів вищу прибутковість порівняно з

державними. Це обумовлено їх більшою гнучкістю, адаптивністю до ринкових умов та орієнтацією на експорт.

Перспективи подальших досліджень включають розробку оптимізаційних моделей управління витратами для аграрних підприємств з урахуванням галузевих особливостей, дослідження впливу цифровізації на підвищення рентабельності сільськогосподарського виробництва, аналіз ефективності державної підтримки аграрного сектору в умовах воєнного стану, а також розробку механізмів стимулювання інвестування в модернізацію основних засобів для підвищення продуктивності праці. Окремим напрямом має стати дослідження можливостей диверсифікації експортних ринків для продукції аграрного сектору Полтавщини та розробка стратегій адаптації до кліматичних змін, які все більше впливають на стабільність виробництва.

Література

1. Рижикова Н. І., Остапенко Р. М., Бірченко Н. О., Луценко О. А. Оцінка обліково-економічної стійкості аграрних підприємств України на мікрорівні: інформаційно-аналітичний підхід. *Академічні візії*. 2025. №42. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1891> (дата звернення: 10.10.2025).
2. Lypovyi D. Problems of assessing the effectiveness of agribusiness development in the context of social responsibility. *Economic scope*. 2025. № 201. P. 350–354. DOI: <https://doi.org/10.30838/ep.201.350-354>
3. Kononenko Z. Competitiveness management of agrarian business entities in the context of transformation of agricultural supply chains. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2025. Vol. 2025, no. 1. P. 153–158. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-25>
4. Строченко Н. І., Зеленський А. С. Перспективні інструменти управління фінансовою стійкістю аграрного підприємства. *Цифрова*

економіка та економічна безпека. 2025. № 1 (16). С. 240–244. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.16-36>

5. Калачевська Л. І., Лукаш С. М. Особливості формування доходів аграрних підприємств в умовах глобальних викликів. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Т. 2, № 6. С. 17–27. DOI: [https://doi.org/10.60022/2\(6\)-2s](https://doi.org/10.60022/2(6)-2s)

6. Шабатура Т., Костюхіна О., Піть І. Проблеми розвитку аграрного сектору та шляхи їх вирішення. *Економічний вісник Причорномор'я*. 2023. № 4. DOI: <https://doi.org/10.37000/ebbsl.2023.04.12>

7. Strengthening economic security through the zero waste concept in sustainable business / V. Zamlynskyi et al. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2023. Vol. 8, no. 4. P. 139–149. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-22>

8. Пачева Н., Лутай Л. Стратегічний маркетинг у воєнний та післявоєнний час. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-24>

9. Шевченко А., Петренко О. Продовольча безпека України в умовах війни та пріоритетні напрямки врегулювання її стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-24>

10. Статистичний щорічник Полтавської області 2021 р. URL: https://www.pl.ukrstat.gov.ua/main/all_page/publikacii/zved/zbirn/zbirn_obl_2021.7z (дата звернення: 10.10.2025).

11. Статистичний щорічник України за 2023 рік. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/11/year_23_u.pdf (дата звернення: 10.10.2025).

12. Мельник А. О., Штефан Л. І. Прибутковість підприємств України: сучасний стан, динаміка та шляхи підвищення. *Бізнес Інформ*. 2018. № 12. С. 281-287.

13. Держстат. Банк даних. URL: <https://stat.gov.ua/uk/explorer> (дата звернення: 10.10.2025).

14. Data-Centric Formation of Marketing Logistic Business Model of Vegetable Market Due to Zonal Specialization / V. Pysarenko et al. *Data-Centric Business and Applications*. Cham, 2020. P. 23–49. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-35649-1_2

15. Мельничук Г. С., Нестерук А. А. Теоретичні засади розробки механізму управління формування прибутку підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 14. С. 458-462. URL: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/93.pdf> (дата звернення: 10.10.2025).

References

1. Ryzhykova, N. I., Ostapenko, R. M., Birchenko, N. O., & Lutsenko, O. A. (2025). Assessment of accounting and economic sustainability of Ukrainian agricultural enterprises at the micro-level: An information-analytical approach. *Academic Visions*, (42). <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1891> [in Ukrainian].

2. Lypovyi, D. (2025). Problems of assessing the effectiveness of agribusiness development in the context of social responsibility. *Economic Scope*, (201), 350–354. <https://doi.org/10.30838/ep.201.350-354> [in Ukrainian].

3. Kononenko, Z. (2025). Competitiveness management of agrarian business entities in the context of transformation of agricultural supply chains. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 2025(1), 153–158. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-25> [in Ukrainian].

4. Strochenko, N. I., & Zelenskyi, A. S. (2025). Promising tools for managing the financial sustainability of agricultural enterprises. *Digital Economy and Economic Security*, (16), 240–244. <https://doi.org/10.32782/dees.16-36> [in Ukrainian].

5. Kalachevska, L. I., & Lukash, S. M. (2025). Features of income formation of agricultural enterprises under global challenges. *Actual Problems of Sustainable Development*, 2(6), 17–27. [https://doi.org/10.60022/2\(6\)-2s](https://doi.org/10.60022/2(6)-2s) [in Ukrainian].
6. Shabatura, T., Kostyukhina, O., & Pit, I. (2023). Problems of agricultural sector development and ways to address them. *Economic Bulletin of Prychornomorya*, (4). <https://doi.org/10.37000/ebbsl.2023.04.12> [in Ukrainian].
7. Zamlynskyi, V. et al. (2023). Strengthening economic security through the zero waste concept in sustainable business. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 8(4), 139–149. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-22> [in Ukrainian].
8. Pacheva, N., & Lutai, L. (2023). Strategic marketing during wartime and post-war periods. *Economy and Society*, (52). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-24> [in Ukrainian].
9. Shevchenko, A., & Petrenko, O. (2024). Food security of Ukraine under war conditions and priority directions for its regulation. *Economy and Society*, (59). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-24> [in Ukrainian].
10. Statistical Yearbook of Poltava Region 2021. (2021). https://www.pl.ukrstat.gov.ua/main/all_page/publikacii/zved/zbirn/zbirn_obl_2021.7z [in Ukrainian].
11. Statistical Yearbook of Ukraine for 2023. (2023). https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/11/year_23_u.pdf [in Ukrainian].
12. Melnyk, A. O., & Shtefan, L. I. (2018). Profitability of Ukrainian enterprises: Current state, dynamics, and ways to improve. *Business Inform*, (12), 281–287 [in Ukrainian].
13. State Statistics Service of Ukraine. Data Bank. <https://stat.gov.ua/uk/explorer> [in Ukrainian].

14. Pysarenko, V. et al. (2020). Data-centric formation of marketing logistic business model of vegetable market due to zonal specialization. *Data-Centric Business and Applications*, 23–49. https://doi.org/10.1007/978-3-030-35649-1_2

15. Melnychuk, H. S., & Nesteruk, A. A. (2016). Theoretical foundations of developing a mechanism for managing enterprise profit formation. *Global and National Economic Problems*, (14), 458–462. <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/93.pdf> [in Ukrainian].